

Mehmed Celaledin - Harb-i Umumi'de Çanakkale Muharebat-ı Berriyesi: Kumkale Muharebatı

Yazan: Bora Yavuzkaya
Tarihçi/Öğretmen

Kumkale, yaklaşık dokuz ay boyunca kanlı çarpışmalara sahne olmuş bulunan Gelibolu cephesinin belki de en az bilinen ve üzerinde en az çalışılmış mıntıkasıdır. O dönemde Erkan-ı Harbiye Mektebi müdür muavini vekili ve Esfar-ı Osmaniyye muallimi olarak görev yapan Erkan-ı Harbiye Yüzbaşı Mehmed Celaledin Bey tarafından kaleme alınan, 15 Ağustos 1336 (1920) yılında Erkan-ı Harbiye-i Umumiye Riyaseti tarafından yayınlanan ‘Kumkale Muharebatı’ isimli çalışma, bu hususta askeri bir rapor niteliğinde olup, aynı zamanda yazarının muharebelerden dersler çıkarılması kaygısını da taşıması açısından ilgi çekicidir.

Toplamda 51 sahife ve 1 kroki halinde yayınlanan bu kıymetli çalışma, dört bölüm ile beraber sonuç-değerlendirme, haritalar, krokiler, fotoğraflar ve muhtelif eklerden müteşekkil, okunması kolay, kıymetli detaylar barındıran akıcı ve sade bir hüviyete sahiptir.

Çalışmanın giriş niteliğindeki birinci bölümünde, çıkarmadan önce genel durum, alınan savunma tedbirleri ile birliklerin konuşlandığı mevkiiler, arazinin yapısı hakkında detaylı bilgiler ve düşman kuvvetlerin olası ihraç mevkiileri hususunda kurmay değerlendirmeleri yer alıyor. Ayrıca bu bölümde yer verilen 26 Mart 1915 tarihli 5. Ordu'nun genel karargaha yazdığı rapor ile bu rapora verilen cevap, içerisinde askeri ve tarihi açıdan çok kıymetli detaylar barındırıyor.

İkinci bölümde, 25 Nisan saat 03.30 da gelmeye başlayan gözlem raporlarından itibaren, aynı günün akşamına dek meydana gelen vakalar, raporlar, verilen emirler ile askeri faaliyetler neredeyse dakika dakika aktarılıyor ve bu vakalar hususunda yazarın kurmay değerlendirmeleri yer alıyor.

Çalışmanın üçüncü bölümünde, 3. Tümenin Kumkale'ye taarruzu (25-26 Nisan gecesi ve 26 Nisan günü), birinci devir ve ikinci devir olmak üzere 2 aşama halinde ve tüm detaylarıyla okuyucuya aktarılıyor. Bununla beraber taarruzdan vazgeçilmesi ve alınan yeni tedbirlere de etraflıca yer veriliyor.

Kıymetli çalışmanın dördüncü ve son bölümü, Kumkale'nin düşman kuvvetler tarafından tahliye edilmesi süreci ve kurmay değerlendirmesini konu alırken, Murat Karataş'ın sonuç ve değerlendirme notuyla beraber ilgili haritalar, krokiler, fotoğraflar ve ek bölümüyle nihayete eriyor.

Sn. Murat Karataş'ın yayına hazırladığı, editörlüğünü Prof. Dr. Zerrin Günel'in yaptığı ve Nobel Yayın Dağıtım'ın Ekim 2007 de neşrettiği askeri rapor niteliğindeki bu kıymetli çalışma, detayları az bilinen Kumkale Mıntıkası ve bu mıntıkada cereyan eden Fransız ihracı hususunda

bizlere önemli detaylar sunarken akıllara Őu sorunun da getirilmesine vesile oluyor: Kumkale'ye yapılan Fransız ihracı sadece bir gösteri hareketi miydi?

Tüm askeri tarihçiler ve Gelibolu kara muharebeleri meraklılarının bu kıymetli çalışmayı mutlaka okumalarını ve kitaplıklarında bulundurmalarını tavsiye ediyor, bu vesileyle vatan uğrunda kanının döken tüm ecdadımızı minnet ve hürmetle yad ediyorum.